

1999-03-01

สมเด็จพระราชาธิบดี

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

วัฒนศิริธรรม, ไพบูลย์ (1999) "สมเด็จพระราชาธิบดี," *Jamjuree Journal*: Vol. 3: Iss. 1, Article 1.

DOI: 10.58837/CHULA.JAMJUREE.3.1.1

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree/vol3/iss1/1>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Jamjuree Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

สมเด็จพระราชาธิบดี

พวกเราที่ช่วยกันสูง - กัดอะตงหน้า
เป็นห้องเพราะเป็นลูกของอาจารย์
เออานี้ - คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ร้อยเอกนายแพทย์เกรียงไกร หอมเศรษฐี นิสิต(นิสิต)แพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรุ่นแรก ได้เคยย้อนอดีตชีวิตของการเรียน การสอน การเป็นนิสิตในยุคคุณปู่กับ “จามจุรี” มาแล้ว ในชมุความทรงจำอันทรงคุณค่าอันละเอียดอ่อนของคุณหมอนั้น ยังมีอีกมากมายหลายสิ่งทีรอรับการลำดับและถ่ายทอด

สิ่งหนึ่งและเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ควรแก่การนำมาบอกกล่าวเล่าต่อใน “จามจุรี” ฉบับนี้ คือ เรื่องของพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร์ อดุลยเดชวิกรม บรมราชชนก หรือ “สมเด็จพระราชาธิบดี” ซึ่งทรงมีพระกรุณาธิคุณเป็นเอนกประการต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ ยังเป็นการเปิดเผยครั้งแรกด้วยว่า สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร์ อดุลยเดชวิกรม บรมราชชนกนั้น พระองค์ทรงเคยเป็น “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ของจุฬาฯ ด้วย

การถ่ายทอดจากคำบอกเล่าของคุณหมอน นิสิตรุ่นคุณปู่ต่อไปนี้ จะมีแต่คำพูดของท่าน เป็นหัวข้อไปในแต่ละประเด็น

■ พวกเรา (นิสิตแพทย์จุฬาฯ) รุ่นนั้น มีอยู่ด้วยกันไม่กี่คน อาจารย์ก็มีไม่มาก จึงมีความสนิทสนมกันมาก ระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ สมเด็จพระราชาธิบดี ซึ่งต่อมาได้รับการสถาปนาเฉลิมพระนาม สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร์ อดุลยเดชวิกรม บรมราชชนกนั้น พวกเราเรียกพระองค์ว่า “ทูลกระหม่อมแดง” ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ คนทั่วไปเรียกกรมหลวงสงขลา แต่ที่ใกล้ชิดก็เรียก “ทูลกระหม่อมแดง” อย่างที่พวกเราเรียกได้ เพราะทรงเป็นพระอาจารย์

■ ทรงสอนวิชาสามัญทั่วไป ทรงสอนวิชาสาธารณสุข ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตน การอยู่ดีกินดี แต่งานหลักหรือหน้าที่หลักของพระองค์ในตอนนั้น จะทรงเน้นปลูกฝัง ห่วงรักของการผลิตแพทย์ไทยให้ได้มาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ความรู้ สติปัญญาของนิสิต ของเด็กไทยมีอยู่แล้ว พร้อมรับได้เต็มที่ แต่ยังขาดอาจารย์ ขาดเครื่องมือ เครื่องมือ เครื่องทดลองในการสอน เพราะวิชาการแพทย์เป็นของใหม่สำหรับคนไทย ที่เรียกว่า วิชาแพทย์สมัยใหม่หรือหมอหลวง ทูลกระหม่อมแดง ทรงรับภาระในเรื่องการติดต่ออาจารย์ฝรั่งจากต่างประเทศให้มาสอน ทรงหาเครื่องมือการแพทย์ ทรงติดต่อกับมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ ในสหรัฐฯ มาสนับสนุน มูลนิธินี้ช่วยเราได้มากในตอนนั้น โดยเฉพาะการให้ทุนกับผู้ที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ

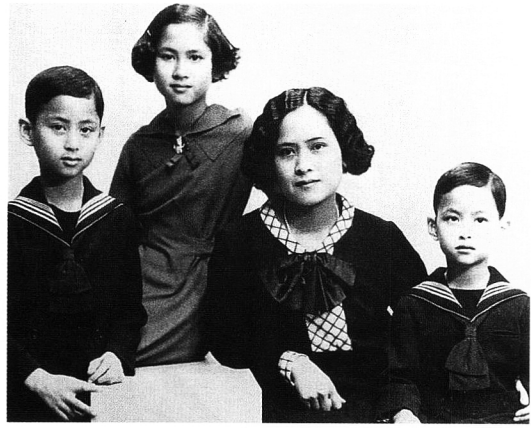
■ ทรงมีพระเมตตากับศิษย์มาก ไม่ทรงดูเลย แต่พวกเราเกรงใจท่านมาก ไม่ใช่กลัวเพราะพระองค์ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้า ทรงวางพระองค์เรียบง่ายแต่ไม่ถึงกับขรึม เรียกว่าทรงวางพระองค์เหมาะสม เวลาเสด็จมามหาวิทยาลัยที่ติงววินเซอร์ทรงขับรถยนต์คันเล็กๆ ด้วยพระองค์เอง มาจากวังสระปทุม พบลูกศิษย์หรือนิสิตเดินอยู่ จะทรงหยุดรถ เรียกขึ้นรถมากับพระองค์ บางครั้งมากันแน่นรถเลยทีเดียว ดูเหมือนว่าพระองค์ทรงพอพระทัย และมีความสุขพระทัยมากที่สุดที่ได้ทำเช่นนี้ ลูกศิษย์ก็ปลื้มใจ มากุยกัณเชื่อว่า วันนี้มารถยนต์ มีลูกกระหม่อมแดงเป็นคนขับ

■ พระองค์ทรงสง่างามมาก เรียกอย่างชาวบ้านก็คือ สมาร์ทรูปหล่อ เวลาพระดำเนิน พระวรกายตรง ทรงพระดำเนินค่อนข้างช้า ฉลองพระองค์ ก็เป็นแบบสมัยนั้นคือชุดราชปะแตนที่ ทรงผ้าม่วงเงากระเบน ผ้าม่วงสีม่วงที่เรียกว่าแพรเชียงไธ่ นั้นแหละ เสื้อราชปะแตนที่ขาวกระดุมห้าเม็ด จำได้ว่าฉลองพระองค์ราชปะแตนนั้นที่คอดั่งมีขอเกาะสองเม็ด แต่พระองค์ทรงมีเม็ดเดียว เพราะพระกัณฐมณี ของพระองค์ค่อนข้างแหลม คงไม่สะดวกที่จะติดสองเม็ด เวลาเสด็จ พระองค์เสด็จพระองค์เดียว ไม่มีผู้ติดตาม ในมหาวิทยาลัยคือที่วังวินเซอร์นั้นพระองค์ทรงปฏิบัติเหมือนอาจารย์ทุกคน เวลาเสด็จพระดำเนินไปทางไหน นิสิตจะหยุดถวายคำนับ

■ ผม...จำได้แม่นว่า มีครั้งหนึ่งเกือบจะวิ่งชนพระองค์ท่าน ตอนเรียนเตรียมแพทย์ ซึ่งทุกคนก็ยังเป็นเด็กๆ อยู่ ยังเล่นซนกัน เวลาว่างเรียน...มีวันหนึ่งเราเล่นซนหากัน ผมกำลังวิ่งไปที่ซอในติงววินเซอร์นั้นแหละ พอมาถึงหัวมุมที่บันไดวน วิ่งพรวดไปเกือบจะชนพระองค์ที่กำลังพระดำเนินสวนลงมาผมตกใจ ชะงัก รู้สึกกลัว... พระองค์ทรงยิ้ม ไม่ว่าจะอะไร นอกจากทรงเตือนว่า อย่าซนนัก ระวังจะหกล้ม รู้สึกว่าพระองค์ทรงห่วงและมีพระเมตตากับพวกเรามาก

■ อย่างที่ได้บอกแล้วว่า ความสนิทสนมกันระหว่างอาจารย์กับศิษย์นั้นมีมาก สิ่งใดที่เป็นเรื่องของอาจารย์ที่ศิษย์จะแสดงความกตัญญูรู้คุณได้ก็ทำ เช่นครั้งหนึ่ง เสด็จกลับจากต่างประเทศ เป็นการเสด็จทางเรือ สมัยนั้น เรือเดินสมุทร เป็นพาหนะสำคัญที่สุด

พวกเรา นิสิตแพทย์ไปรับเสด็จที่ทำเรือวัดพระยาไกร เรือเล็กที่ไปถ่ายจากเรือใหญ่มาเทียบที่นั่น พระองค์เสด็จมาพร้อมกันหมด ทุกพระองค์ ทั้งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชธิดา พระราชโอรส ซึ่งทรงพระเยาว์ พวกเราขึ้นไปรับเสด็จบนเรือ

ดีใจที่พระองค์เสด็จกลับมา...เวลาเสด็จลงจากเรือขึ้นฝั่งมีสะพานทอดระหว่างกราบเรือกับท่า พวกเราไปจงพระราชโอรสสองพระองค์ พวกเราช่วยกันจูงประคอง กลัวจะตกน้ำ จะพลัดจากสะพานไม้เล็กๆ เป็นห่วงเพราะเป็นลูกของอาจารย์ เวลานี้ คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งรัชกาลที่ ๘ และรัชกาลปัจจุบัน

■ ขณะนั้นพระองค์ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้า ไม่คาดกันว่าจะเป็นพระราชบิดาของพระเจ้าอยู่หัวถึงสองพระองค์ ตัวพระองค์เองก็คงจะไม่คาดเหมือนกัน...นี่ถ้าหากจะล่วงรู้ขนาดว่า พระราชโอรสของลูกกระหม่อมทั้งสองพระองค์จะเสวยพระราชสมบัติเป็นพระเจ้าอยู่หัว พวกเราจะกล้าไปประคองไปจูงลงจากเรือหรือเปล่า?

■ ลูกศิษย์-นิสิตแพทย์ได้มีโอกาสสำแดงกิตติคุณต่อลูกกระหม่อมจนถึงที่สุด เมื่อพระองค์สวรรคต โศกพระศพประดิษฐานอยู่ที่วังสวนกุหลาบ ไกลๆ กับพระที่นั่งอัมพรสถาน ในงานออกพระเมรุที่สนามหลวง นิสิตแพทย์ได้มีเกียรติเข้ากระบวนอัญเชิญสิ่งของต่างๆ ผมเองในฐานะนักเรียนมหาดเล็ก เครื่องแบบชุดขาวได้นั่งไปในรถม้าเทียมด้วยม้าขาวอัญเชิญพระโกศจากวังสวนกุหลาบไปพระเมรุมาศที่สนามหลวงด้วย นับเป็นเกียรติยศอันสูง และเป็นการแสดงว่าความสัมพันธ์ ระหว่างศิษย์และลูกกระหม่อมพระอาจารย์นั้น มีจนถึงที่สุด

ไป่ญานณี ศกุนะสิงห์

นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาฯ

ร้อยเอกเกรียงไกร ทอมเศรษฐี ผู้ถ่ายทอดเรื่องราวอันน้อมนำไปสู่บรรยากาศครั้งกระโน้นของ “แพทย์จุฬาฯ” ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ “ลูกกระหม่อมแดง” ลูกกระหม่อมพระอาจารย์ จุดประกายให้เกิดความโชติช่วงขึ้นในดวงใจของชาวจุฬาฯ ว่า “สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ” พระองค์แรกที่ทรงเป็น “อาจารย์จุฬาฯ” นั้น มีพระมหากรุณาธิคุณต่อนิสิตมากมายเช่นนี้...